

Inleidende nota bij het advies van de BVS

Het advies opgesteld door de werkgroep van de BVS werd goedgekeurd door het Bureau van de vereniging op 23 oktober II. Gezien het feit dat een minderheidsnota werd toegevoegd aan het meerderheidsadvies, vond het Bureau het noodzakelijk dat er deze verklarende inleiding zou worden toegevoegd.

Men dient te noteren dat dit advies betreffende de reorganisatie van en het toezicht op de stralingsbescherming in België een vervolg is op een eerder advies dat gewijd was aan de concepten van RPO/RPE. Omwille van de belangrijke wijzigingen als gevolg van de herziening van de regelgeving opgelegd door de transpositie van de nieuwe Europese Richtlijn, geven deze 2 adviezen de status van de gedachten weer op het ogenblik dat ze werden neergeschreven en werden goedgekeurd. Het zou dan ook voorbarig zijn om deze adviezen als volledig definitief en niet meer onderhevig aan verdere evolutie te beschouwen. Bovendien dient men zich ook te realiseren dat het initiatief om een reglementaire tekst op te stellen aan het FANC toekomt en dat een dergelijk project ook nog verschillende consultaties zal dienen te ondergaan (Hoge Gezondheidsraad, Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk), alsook een kritisch onderzoek door de juristen van de Raad van State, vooraleer het kan worden goedgekeurd door de Ministerraad en worden getekend door de Koning.

De Europese richtlijn “Basisnormen voor de stralingsbescherming” van 5 december 2013, 2013/59/EURATOM, heeft de concepten “RPO” en “RPE” op een veel scherpere manier ingevoerd dan in het verleden het geval was. Herinneren we er aan dat deze concepten eveneens gedurende meer dan een decennium werden ontwikkeld in de basisnormen van de IAEA. Teneinde deze concepten in de verschillende landen van de Europese Unie af te lijnen, zal de transpositie van deze richtlijn diepgaande wijzigingen aanbrengen in de organisatie van de stralingsbescherming in de bedrijven en dit ondanks het feit dat de organisatie van de stralingsbescherming vandaag binnen de Europese Unie redelijk afdoende lijkt te zijn. België zal aan deze tendens uiteraard niet kunnen ontsnappen.

De dienst voor fysische controle (DFC) is vandaag in België fundamenteel voor de radiologische veiligheid (stralingsbescherming en nucleaire veiligheid). Een dergelijke DFC moet worden geleid door een *bevoegd deskundige in de fysische controle* (artikel 23 van het ARBIS), die dient erkend te zijn door de Overheid (artikel 73 van het ARBIS) voor een klasse die minstens overeenstemt met de classificatie van de inrichting.

De deskundige in de fysische controle, erkend door de Overheid, blijkt goed gevestigd te zijn in de inrichtingen van klasse 1 en in verschillende inrichtingen van de andere klassen. Niet tegenstaande dit dient men echter eveneens vast te stellen dat een dergelijke deskundige, omwille van de vrij zware opleidingsvereisten die worden gesteld, waarvan het belang buiten twijfel staat, niet aanwezig kan zijn in alle bedrijven die gebruik maken van ioniserende stralingen. Een noodzaak tot evolutie dringt zich dus op. Vanuit een meer graduele aanpak, waarbij de opleiding van deze werknemer meer in lijn wordt gebracht met de risico's verbonden aan zijn bedrijf, laat deze noodzakelijke evolutie derhalve toe om een meer permanente aanwezigheid te garanderen van minstens één persoon die voldoende competent is om de stralingsbescherming binnen het bedrijf waar hij is tewerkgesteld te beheren.

De werkgroep was samengesteld uit een 15-tal deskundigen van klasse 1 en 2, actief binnen zowel de nucleaire sector als binnen de universiteiten en universitaire ziekenhuizen en deskundigen verbonden aan de enige erkende instelling van klasse 1 en 2. Deze werkgroep

heeft met zijn werkzaamheden getracht de geïdentificeerde gebreken in de huidige toestand weg te werken, waarbij steeds voor ogen werd gehouden om datgene wat vandaag goed schijnt te werken niet overboord te gooien.

Een consensus werd in grote mate bereikt. Toch hebben 3 leden van de werkgroep een minderheidstandpunt uitgebracht dat betrekking heeft op 2 punten van het advies, zoals het bijgevoegd document aangeeft.

Het eerste van deze 2 punten heeft betrekking op de delegatie van bepaalde taken van de veiligheidsadviseur *Ioniserende Straling*¹: bij de zin die de mogelijkheid tot uitbesteding voorziet, “*In functie van de categorie van de inrichting en de grootte van de radiologische en nucleaire risico’s zijn er specifieke taken die niet kunnen worden gedelegeerd.*”, stelt het minderheidstandpunt voor om het volgende toe te voegen: “*Bij installaties die een lager risico vertonen (typisch de huidige klasse II of III) kan de exploitant ervoor kiezen alle taken te delegeren.*”

Het verschil in beide zienswijzen bestaat uit het feit dat het minderheidstandpunt de mogelijkheid voorziet tot een volledige uitbesteding voor de inrichtingen van klasse 2 en 3, daar waar het meerderheidstandpunt dit beperkt door, in functie van de classificatie van de inrichting en de grootte van de bijhorende radiologische en nucleaire risico’s, bepaalde taken niet voor uitbesteding in aanmerking te nemen.

Dit minderheidsstandpunt gaat duidelijk in tegen de standpunten ingenomen door de Overheid die reeds sedert lange tijd de heterogeniteit onderlijnt van het risico aanwezig in de inrichtingen van klasse 2. Vandaar dat het voorzien van een algemene uitbesteding voor de inrichtingen van klasse 2 zonder enig onderscheid in flagrante tegenstelling is met de geest van de recentste richtlijnen en oriëntaties van de Overheid, waarvan het zonder enige twijfel de bedoeling is om tot een permanente aanwezigheid van een deskundige in de stralingsbescherming, van een adequaat niveau, te komen in het merendeel van de inrichtingen, waaronder deze van klasse 2.

Noteren we verder nog het feit van niet kunnen delegeren in bepaalde inrichtingen, eveneens inhoudt dat de veiligheidsadviseur *Ioniserende Straling* die er tewerkgesteld is een extern organisatie consulteert wanneer hij dit nodig acht. Het Bureau sluit aan bij de mening dat een bredere permanentie van een deskundige, aanwezig op het werkvloer, alleen maar gunstig kan zijn voor de stralingsbescherming van de werknemers.

Het tweede aandachtspunt in het minderheidstandpunt bestaat er in de zin te verwijderen die aangeeft dat de organisaties aan wie het FANC het toezicht zou delegeren op de werking van de dienst die dient te waken over de veiligheid en de stralingsbescherming binnen een inrichting niet terzelfdertijd deze rol mogen vervullen in deze inrichting.

De auteurs van het meerderheidsadvies zijn van mening dat het cumuleren van beide rollen een klassiek belangenconflict creëert waar reeds geruime tijd wordt op gewezen. Het is hier op zijn plaats om op te merken dat omtrent dit onderwerp dat tijdens de IRRS missie die het

¹ De veiligheidsadviseur *Ioniserende Straling* is een nieuwe functie uitgewerkt in dit advies en die essentieel overeenstemt met de functie van de RPE. Deze functie zou kunnen omschreven worden als de radiologische invulling van de preventieadviseur voor de klassieke arbeidsrisico’s, doch met een duidelijke uitbreiding van zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden, o.a. met een goedkeurings- en interventie opdracht.

IAEA uitvoerde in december 2013 het FANC duidelijk werd gevraagd om haar relatie met de erkende instellingen te verduidelijken. Deze aanbeveling, die het nummer R5 draagt, is gebaseerd op GSR Part 1, §2.9, die het volgende voorschrijft: *“No responsibilities shall be assigned to the regulatory body that might compromise or conflict with its discharging of its responsibility for regulating the safety of facilities and activities.”*

Het IRRS-reviewteam constateert dat het FANC reeds sedert meerdere jaren erkent dat het verstandig zou zijn om in de wet- of regelgeving te verduidelijken wat de rol is die van Bel V en van de erkende inspectieorganisaties verwacht wordt, wat hun interface met het FANC en met de vergunningshouders is, alsook dat het FANC een wijziging aan het reglementaire kader van de organisatie van de fysische controle van de ondernemingen voorgesteld heeft. Daarom formuleerde het reviewteam de volgende aanbeveling:

“De regering dient het reglementair kader aan te passen zodat:

- *Gegarandeerd kan worden dat de rol van de verantwoordelijke van de fysische controle van een vergunde inrichting niet kan worden opgenomen door het FANC of Bel V;*
- *De rol van de erkende instellingen en hun interfaces met de veiligheidsoverheid enerzijds en met de vergunningshouders anderzijds zouden verduidelijkt worden.”*

Op basis van deze aanbeveling zal het FANC de cumulatie van beide functies in dezelfde organisatie niet langer mogen (kunnen) toelaten. Daarom steunt het Bureau het standpunt van de minderheid niet, daar het in tegenspraak is met een internationaal erkende norm.